

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА: ДОКТРИНА І ПРАКТИКА
В УМОВАХ СУЧАСНИХ СВІТОВИХ ВИКЛИКІВ**

*Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції*

(м. Дніпро, 23 травня 2025 р.)

**THE RULE OF LAW: DOCTRINE AND PRACTICE
IN THE CONDITIONS OF MODERN GLOBAL
CHALLENGES**

*Theses of International
scientific and practical conference*

(Dnipro, May 23, 2025)

Дніпро
2025

УКД 34+35
В 36

*Рекомендовано до опублікування та поширення
через мережу «Інтернет» Науково-методичною
радою Дніпровського державного університету
внутрішніх справ (протокол № 9 від 21.05.2025)*

**В 36 Верховенство права: доктрина і практика в умовах
сучасних світових викликів : матеріали Міжнар. науково-
практ. конф. (м. Дніпро, 23 травня 2025 р.). Дніпро : Дніпров.
держ. ун-т внутр. справ, 2025. 520 с.**

ISBN 978-617-560-070-2

Збірник містить матеріали однойменної науково-практичної конференції, в якій взяли участь науковці, викладачі та здобувачі вищих навчальних закладів і наукових установ України та зарубіжжя.

Матеріали конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі та в освітньому процесі спеціалізованих ЗВО, а також у законотворчості та правоохоронній діяльності.

Матеріали опубліковано в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

д-р юрид. наук, проф. **О. А. Моргунов** (голова); д-р юрид. наук, проф. **О. С. Юнін**; д-р юрид. наук, проф. **В. В. Шаблистий**; д-р юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України **О. Н. Ярмаш**; д-р юрид. наук, проф. **В. М. Савіщенко**; д-р юрид. наук., ст. дослідник **М. М. Почтовий**; канд. юрид. наук, доц. **В. Я. Киян**; канд. юрид. наук, доц. **О. О. Кулініч**; канд. юрид. наук **І. В. Дзюба**; канд. юрид. наук, доц. **Л. В. Межевська** (відп. секретар).

ISBN 978-617-560-070-2

© Автори, 2025
© ДДУВС, 2025

Шаповалова К. Г.

Проблемні аспекти зупинення провадження у цивільній справі
у зв'язку з перебуванням сторони у складі Збройних Сил України 161

Токмак Ю., Ядловська О. С.

Українські біженці в Німеччині: шлях неповернення 164

Горбач-Кудря І. А.

Розподіл юрисдикційних повноважень органів
правопорядку у формуванні сталої мобільності 169

Дуванський О. Ф.

Впровадження міжнародних стандартів забезпечення
прав людини в поліції щодо затриманих (система «custody records») 172

Євпак С. В.

Особливості виникнення емоційного та професійного вигорання
у науково-педагогічного складу закладів вищої освіти ДСНС України 176

Кулеба І. А.

Перспективи діяльності служби безпеки України
в умовах воєнного стану 178

Лавренко Д. О.

Юридична техніка як інструмент забезпечення
ефективного правового регулювання 180

Кулеба І. А.

Вплив міжнародного співробітництва на діяльність
та розвиток прокуратури України 183

Лебедєва Ю. В.

Сурогатне материнство як складова реалізації репродуктивних прав:
сучасний стан та перспективи правового регулювання 185

Лопаєва О. М.

Правові аспекти застосування вогнепальної зброї поліцейським
в Україні: сучасний стан та перспективи реформування 187

Тимошенко Л. В.

Проблеми практичного використання договорів ренти в Україні 190

Чернобук В. В.

Роль омбудсмена у захисті прав військовослужбовців 193

Сніжана Євпак

старший науковий співробітник
навчально-наукової лабораторії
екстремальної та кризової психології
навчально-наукового інституту
управління та безпеки населення
Національного університету
цивільного захисту України

ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ У НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО СКЛАДУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДСНС УКРАЇНИ

У сучасних умовах повномасштабної війни освітній простір України зазнав докорінних змін. Особливістю закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання (далі – ЗВО) є те, що науково-педагогічний склад виконує не лише освітню, виховну, наукову, а й службову діяльність. Варто зазначити, що в умовах воєнного стану їх багатофункційність значно обтяжується додатковим навантаженням, яке пов'язане не тільки з постійною зміною у навчальному процесі, а й з високим рівнем відповідальності, тривожним інформаційним фоном і тривалим психоемоційним навантаженням. Все це є передумовами для розвитку професійного та емоційного вигорання серед викладачів та науковців ЗВО.

За відсутності належної профілактики це може негативно відобразитись на якості освітнього процесу, погіршенні соціально-психологічного клімату в колективах, на стані особистого здоров'я та привести до зниження професійної мотивації.

Термін «емоційне вигорання» (burn-out) уперше ввів американський психіатр Герберт Фрейденбергер у 1974 році. Він описав його як стан фізичного та емоційного виснаження, який виникає в результаті життєдіяльності людини та тривалого впливу втоми та стресу [1, с. 159]. Супроводжується емоційним виснаженням, втратою інтересу до тих сфер життя, які раніше приносили задоволення, людина почувається «емоційно пустою», байдужою, відстороненою. Воно не пов'язано з професійною діяльністю, й може впливати на різні сфери життя.

Професійне вигорання, а в подальшому професійна деформація, може виникати внаслідок тривалого стресу та емоційного навантаження, яке супроводжує професійну діяльність [2, с. 6].

Треба відмітити, що ці стани дуже схожі за своїми симптомами та їх важко розрізнити, однак їх основна відмінність полягає в тому, що професійне вигорання стосується переважно робочого контексту та виникає внаслідок стресу й перевантаження на роботі, тоді як емоційне вигорання може виникати

в різних сферах життя та не обов'язково пов'язане з професійною діяльністю.

У контексті професійної діяльності викладачів та науковців важливо зазначити про її багатовимірну структуру:

- освітня функція – передача знань, формування навичок безпеки життєдіяльності, командної роботи;
- службова-дисциплінарна відповідальність за курсантів;
- наукова діяльність у сфері техногенної та цивільної безпеки;
- участь в оперативних заходах, взаємодія з підрозділами ДСНС України у реальних умовах. Ця багатофункціональність може сформувати хронічне психоемоційне перевантаження, особливо на фоні змін в системі вищої освіти, цифровізації, змішаного формату навчання та ризиків, які пов'язані з безпековою ситуацією в країні.

Варто додати характерні ознаки вигорання у викладацького та наукового складу ЗВО, а саме: втрата інтересу до роботи, емоційна байдужість до проблем здобувачів вищої освіти, цинізм, дистанційоване ставлення до службових обов'язків, зниження когнітивних функцій, концентрації уваги, пам'яті, постійна тривожність через невизначеність навчального процесу в умовах війни, сумніви у власній професійній спроможності та соціальна ізоляція в колективі. Серед основних чинників вигорання важливо виділити двоїстість службових і педагогічних обов'язків, високий темп змін та оновлення навчальних програм, недостатній час на наукову діяльність, дефіцит якісного відпочинку.

За відсутності належної підтримки це може спричинити погіршення навчального процесу, виникнення службових конфліктів, формування та розвиток хронічного стресу, психосоматичних хвороб, емоційного відчуження. Саме тому впровадження психологічною службою ЗВО тренінгів з профілактики емоційного та професійного вигорання, з релаксації, використовуючи дихальні, візуалізаційні техніки, м'язову релаксацію, навчання технікам психологічної самопомоги у стресових ситуаціях, розвиток навичок саморегуляції, а саме розуміння та управління емоціями, подолання тривоги, відновлення ресурсів є важливим інструментом в психопрофілактичній роботі й підтримці викладачів та науковців ЗВО ДСНС.

Отже, зважаючи на те, що професійне вигорання серед науково-педагогічного складу ЗВО ДСНС залишається актуальним на цей час, важливо наголосити на необхідності впровадження системних психопрофілактичних заходів, які допоможуть не лише знизити ризики емоційного та професійного вигорання, а й сприятимуть збереженню психологічного благополуччя, професійної спроможності викладачів й науковців та забезпеченню ефективної підготовки майбутніх рятувальників.

1. Herbert J. Freudenberger Staff burn-out. *Journal of social issues*. 1974. Vol. 30. № 1. 208 s. URL: <https://spssi.onlinelibrary.wiley.com/toc/15404560/1974/30/1> (дата звернення: 17.04.2025).

2. Назаров О., Куценко Т. Формування початкових елементів професійного вигорання у курсантів навчальних закладів ДСНС України. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2024. № 2 (8). С. 5–15. URL: <https://doi.org/10.52363/dcpp-2024.2.1>

Наукове видання

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА: ДОКТРИНА І ПРАКТИКА
В УМОВАХ СУЧАСНИХ СВІТОВИХ ВИКЛИКІВ

*Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Дніпро, 23 травня 2025 р.)*

Українською та англійською мовами

Редактор, оригінал-макет – *А.В. Самотуга*

Редактори:
О. М. Врублевська, Н. В. Леонова, О. Ю. Чижевська

Коректор *М. С. Касян*

Підп. до друку 22.05.2025. Формат 60х84/16. Друк – цифровий. Папір офісний.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 30,23. Обл.-вид. арк. 32,50. Зам. № 06/25-зб

Надруковано у Дніпровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Науки, 26, sed@dduvs.edu.ua
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців ДК № 8112 від 13.06.2024